

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 6. De Voto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

CAPVT VI.

De Voto. §. I.

- 1 Quid est votum.
- 2 Quanta esse debet rationis deliberatio ad votum.
- 3 Quale esse debet voluntatis propositum.
- 4 Quo iure nullum est votum, per metum grauem extortum.
- 5 An sit de essentia voti promissio.
- 6 Qualis esse debeat promissio ad votum necessaria.

1 **Q**UÆSTIO. Quoniam ad hoc secundum præceptum de non vane iurando pertinet non male vouere, agendum nobis est de voto: rogo igitur quid est votum? **R**ESP. Votum est deliberata promissio ex voluntatis proposito de meliori bono, vnde claret tria ad votum requiri: deliberatio nimirum rationis, propositum voluntatis, & promissio.

2 **Q**UÆST. Quanta debet esse rationis deliberatio ad votum? **R**ESP. Tanta, vt sufficiat ad peccatum mortale, quare qui ex defectu rationis mortaliter peccare nequeunt, nequeunt etiam vouere. Non tamen ad validitatem voti necesse est prius expendere omnes omnino difficultates, quas vouens postea in voto seruando experitur: per se difficillimas, quas si antea cogitauerat, nunquam voueret, alioqui vix daretur votum validum, quia vix inueniretur vouens, qui non experiretur huiusmodi difficultates. Neque item requiritur, vt vouens sit ab omni profus iracundiæ, vel concupiscentiæ passione alienus, vel animi leuitate omnino liber, quando passio tanta non est, & animi leuitas, vt rationis vsum sufficientem ad peccandum mortaliter eripiat.

3 **Q**UÆST. Quale esse debet voluntatis propositum? **R**ESP. Debet esse omnino liberum, non per metum grauem
extrin-

extrinsecus ad votum extorquendum illatum, si enim voluntatis consensus in votum per hunc metum extorqueatur, votum emissum est nullum.

4 QVÆST. Quo iure vota emissa cum consensu voluntatis extorta per metum grauem nulla sunt: R E S P. Constans est Doctorum opinio esse irrita iure naturali, quia Deus, cum summe bonus sit, nō vult à nobis aliquid coactum. Quod etiam multi asserunt de metu reuerentiali, & est probabilis opinio, sed oppositum maiori cum probabilitate communiter defenditur.

5 QVÆST. Estne de essentia voti promissio: R E S P. Adeo est de essentia voti promissio, vt absque illa votum nullatenus constet, Probatum ex Deut 23 Cum votum voueris Domino Deo tuo, ne moreris reddere, ac facere, sicut promisisti. Ita Ecclesiast. 5 Si quid vouisti Deo, ne moreris reddere: displicet enim ei infidelis, & stulta promissio. Quamobrem quantumcumque sit voluntatis propositum deliberatum aliquid faciendi, nisi promissio interuenit, non datur obligatio voti. Ita Doctores ad cap. Literat. de voto. Et probatur, quia alioqui sequeretur, quod quicumque firmiter proponeret ieiunare, vel quid simile studiosum facere, teneretur sub mortali, & ex voto adimplere, quod aperte falsum est.

6 QVÆST. Qualis debet esse hac promissio, sufficitne tacita, & sola mente concepta, an requiritur expressa, & extrinsecus significata: R E S P. Sufficit tacita promissio. Patet in eo, qui sciens ordini sacro ex vsu Ecclesiæ occidentalis esse votum castitatis annexum, ordinem suscipit, licet non exprimat se vouere castitatem, interpretatiue tamen, & tacita promissione illam vouet, & ad illam tenetur. Nisi suscipiendo ordinem sacrum expresse dissentiat in votum: tunc enim, quamuis grauer peccat agendo contra Ecclesiæ ritum, tamen ordinem suscipit, nec votum emittit: non enim adeo annexum voluit Ecclesia esse castitatis votum ordini sacro, vt intentionem habeat non conferendi ordinem sacrum ei, qui votum nolit emittere.

7 QVÆST. Dixisti votum esse promissionem factam Deo, nonne & Sanctis sunt vota, vt Beata Virgini, beato Iacobo?

R E S P. Maxime. Verumtamen non ratione illorum, sed

Dei, qui in illis honoratur, & colitur. Quare cum verum sit philosophorum proloquium: Propter quod vnumquodque tale, & illud magis, si Sanctis vouemus propter Deum, magis in ipsis Deo vouemus.

De obligatione voti. §. 2.

- 1 Quantum obligat votum ad sui impletionem.
- 2 An in voto excuset à mortali paruitas materiae.
- 3 Ad quid tenetur, qui dubitat an votum emisserit.
- 4 Quantum obligat votum de non contrahendo matrimonio.
- 5 Quantum obliget votum castitatis.
- 6 An liceat vxori reddere debitum marito, qui habet castitatis votum & è contra.
- 7 Quantum obligat votum simplex religionis.
- 8 Religiosus factus Episcopus ad quid tenetur.
- 9 Quantum obligat votum paupertatis.
- 10 Quid appellatur proprium contra paupertatis votum.
- 11 An sit contra paupertatis votum, abscondere rem cuius vsus mihi concessit superior.
- 12 De furto super re minima in Religione.
- 13 De voto paupertatis in sacra religione Societatis Iesu.
- 14 De voto paupertatis extra religionem emisso.
- 15 Quantum obligat votum obedientiae.
- 16 De voto conditionato.
- 17 De tempore, quo obligat votum.
- 18 Ex qua causa licet differre voti impletionem.
- 19 Quid excusat ab ingrediendo statim religionem.

- 20 De voto faciendi eleemosynas.
 12 De voto ieiunandi.
 22 Anteneatur ieiunare die Natalis Domini, qui vo-
 uit ieiunare sextis ferijs.
 23 De voto personali.
 24 De voto reali.
 25 De voto partim reali, partim personali.
 26 De voto facto à communitate.
 27 Quotuplex est votum.
 28 Quo pacto definiuntur vota.
 29 Quot modis fit solemnitas voti.
 30 Quæ est materia voti.
 31 Quæ non est materia voti.

QUÆSTIO. Sub quo reatu obligat votum ad sui im-
 pletionem? **R**ESP. Sub mortali ex genere suo: a-
 liunde excusari potest.

QUÆST. Excusaturne propter paruitatem materia?
RESP. Constat inter omnes à lethali culpa excusari,
 quando paruitas materiæ est pars totius materiæ voti. E-
 xempli gratia, voluit quis quotidie recitare Virginis Ro-
 sarij, non peccabit mortaliter omittendo vnam, vel al-
 teram salutationem Angelicam: nam in alijs præceptis
 transgressio in re leui solum est culpa venialis. Contro-
 uersia tota est: an transgressio voti sit mortalis, quando
 res minima est tota materia voti, vt si quis voueat reci-
 tare semel orationem Dominicam. Afferit Caieta. 2. 2.
 qu. 9. art. 7. quem olim sequutus fuit Nauar. in Manua-
 li Hispano, cap. 12. n. 40. illius ratio est, quia promissionis
 Deo factæ obligatio, tam in re minima, quam in magna
 infringitur. Negandum tamen est cum Sor. 7. Inst. q. 2. ar.
 1. & lib. 8. q. 1. ar. 7. Nauar. in Manuali Latino, c. 12. n. 40.
 Arag. 2. 2. q. 88. ar. 8. Probarur, quia in omni præcepto di-
 uino, & naturali, paruitas materiæ excusat à lethali, cum
 pars est materiæ totalis præcipue. Hoc intellige quando
 paruitas materiæ voti suscipitur in onus illius diei, vt
 cum quis singulis quibusque diebus vouet recitare An-

gelicam saluationem, transit enim dies cum onere. Si vero paruas materia suscipitur inchoate, vt ita dicam, cum peruenit ad perfectam quantitatem, obligat sub mortali. Exemplo res erit manifesta. Vouisti reddere singulis diebus tertium pauperibus per annum, licet hodie non reddideris, cras reddere teneris, & quamquam hodie non tenearis sub mortali, quia materia parua est, & pars minima materiae totalis, cras teneberis, quia illa grandior facta est. Ita Sor. 7. *inst. quest. 2. art. 1.* Verumtamen expendenda est vouentis intentio, ultra quam votum non extenditur.

3 QVÆST. *Ad quid tenetur, qui dubitat, an votum emisit.* RESP. Si probabiliter credit se non vouisse, licet probabiliter, imo etiam probabilius credat se vouisse, non tenetur ad votum. Hoc intellige de vero dubio nõ scrupuloso. Et quamquam hæc resolutio pendet ex communi doctrina, 2. 2. *que. 16 art. 6.* eam docuerunt Sor. 7. *inst. 3. art. 2. docum. 2. post 4. conclus.* Med. *in sum cap. 14. §. 7.* Sylu. *ieiunium que. 10. dict. 2. instruct. 1. part. cap. 45.* Rod. *cap. 49. de voto, conclusio 5.* Probat, quia in dubio melior est conditio possidentis. Deinde, quia votum est priuata quædam lex quam quis sibi imponit, lex vero humana non obligat, nisi notitia moraliter certa constet eam esse latam, & promulgatam.

4 QVÆST. *Iam te rogabo de obligatione particularium votorum: Quam obligationem imponit votum de non contrahendo matrimonio.* RESP. In primis, qui vquit se minime contracturum matrimonium, non tenetur ex vi voti seruare castitatem, quia tale votum non est de castitate seruanda, sed de manendo in statu, qui castitati obnoxius est, qualis est ecclibatus, qui quamuis castitate condecorandus sit, ex se tantum est occasio ad illam. Quemadmodum qui religionem vouet, non se obligat ad sanctitatem, sed ad statum sanctitati propinquum, & ideo si contra sanctitatem it, non facit contra votum religionis.

5 QVÆST. *Quam obligationem imponit votum simplex castitatis?* RESP. Obligat ad non contrahendum matrimonium animo consummandi. Item, ad non consummandum. Item post matrimonium contractum ad non petendum debitum, nisi quando petitio esset virtualiter

ter

ter reddito propter vxoris verecundiam. Denique obligat ad castitatem in rebus omnibus ex parte sua seruandam. Dixi (obligat ad non contrahendum animo consummandi) quoniam si contraheret animo ingrediendi religionem, intra tempus quo potest, iuxta *cap. Ex publico, de conuers. coniug.* non peccaret contra votum, tunc enim expresse dissentit copulæ, imo & actuali obligationi ad copulam, qua non tenetur intra duos menses post matrimonium contractum. Quod si coniux voto liber, transacto tempore debitum petat, volunt optimi Auctores illum teneri ingredi religionem, potius quam consummare, quia in ea solum potest suum votum seruare. Ita Diuus Thom. q. 52. addit. art. 1. ad 3. D. Anto. 3. par. tit. 1. ca. 1. Palud. de matrimonio, ca. 1. Couar. ca. *Quamuis pactum.* 1. p. 8. nu. 8. Petrus Sot. lect. 5. de matrimonio. Syl. matrimonium. 7. q. 5. Nau. ca. 12. nu. 80. ca. 2. 2. nu. 73. Oppositâ sententiam sequitur Ang. matrimo. 3. Sot. in 4. d. 38. qu. 2. ar. 1. Instruc. 1. p. ca. 50. Speculum in appendice fol. 129. Henr. li. 2. de matrimo. ca. 2. nu. 8. Quam valde probabilem censeo Cordub. in sum. quest. 136. Probat; quoniam iste moraliter censeretur impotens ad votum, licet sua culpa se posuerit in ea impotentia: sicut qui sua culpa factus est impotens ad soluendum creditoribus, non tenetur vilē, & abiectum statum sumere, vt soluat.

6 QVÆST. *Poteritne coniux debitum reddere coniugi petenti, qui habet castitatis votum?* RESP. Communis doctrina respondet affirmatiue. Ita Maior in 4. dist. 32. art. 1. Bonauent. ibidem. Adria. quest. 14. de matrimo. Couar. p. 2. de matrimo. cap. 3. S. 1. num. 6. Alens. 2. p. quæ. 147. memb. 3. Petrus Sot. lect. 16. de matrimo. Cor. casu 45. opinione 2. puncta 3. Henr. li. 1. de matrimo. ca. 15. §. 7. Ratio eorum est, quia, qui vouet castitatem, vouit vsum, non petitionem, & ideo peccat vtendo, non petendo, vt qui furiosus 20 profuse consumendas petit depositas pecunias. Oppositum docuit Nauar. cap. 12. num. 59. & Ratio eius mihi semper vehementer placuit, quia in eo casu peccat, qui petit, quando enim petitio est rei, quæ non potest non adplicari ad malum vsum, ipso peticio est peccatum, ergo ipsa datio, peccato cooperatur. Ita vero accidit in casu proposito: nam vsus Veneris in eo, qui vouit castitatem,

non

non potest non esse malus, ergo mala erit ipsa deliberata petitiō, & ipsa sola voluntas petendi. Nec est par ratio in petitiōne pecuniæ: enim vero pecunia ex se applicari potest ad bonum, & ideo ipsa pecuniarum petitiō ex sola intentione prauè petentis mala erit. Quæ si mihi constet, etiam arbitror me non posse illi acquiescere, & pecunias tradere, cum sciam profuse consumendas, sicut nec gladium furioso, quem scio velle se, vel alium occidere. Hoc intelligendum aliqui volunt, nisi ex negatione debiti orientur maiora mala, vt incontinentia contra naturam, adulterium, &c. Mihi tamen hoc valde displicet, quoniam quamuis permissiue possim minus malum pati ad fugiendum maius, aut consulere, non tamen ad id effectiue concurrere, vt concurrit, qui debitum reddit, quia non sunt facienda mala, vt eueniant bona. Hæc tamen dixerim sub prudentiori iudicio.

7 QVÆST. *Quam obligationem imponit votum simplex religionis?* RESP. Qui religionis votum emisit, in primis peccat mortaliter contrahendo consummandi animo, & etiam animo non consummandi, quia castitatem lædit, & uxorem decipit. Quod si consummat, non tenetur castitatem seruare, quoniam votum religionis non est votum castitatis. Qui absolute voluit religionem ingredi, non satisfacit adeundo vno, vel altero, aut tertio monasterio, sed tenetur querere plura, & ingressum implorare. Non tamen alia extra regnum, nec omnia intra regnum, talis enim censenda est fuisse illius interpretatiua intentio. Si vero vnam religionem ingressus, experitur non sibi conuenire, non tenetur aliam ingredi. Qui laxiorem religionem vouit, potest arctiorem intrare, imo qui laxiorem professus est, potest ad arctiorem transire, cap. *Licet. de regul. iuris in sexto*, facultate tamen prius à superiore propriæ religionis petita, licet non obtenta: per *idem capit.* Strictior vero religio appellatur, non ea, quæ secundum propria statuta arctiori perfectionis via procedit, sed ea, in qua strictius seruatur eiusdem perfectionis via. Qui vero votum haberet de arctiori religione ingredienda, & laxiorem intraret, mortaliter peccaret. At tamen si laxiorem solenniter profiteretur, voto maneret absolutus ingrediendi strictiorē,
quia

quia votum solemnè laxioris, soluit votum simplex stric-
tioris, vt docet D. Th. 2. 2. qu. 89. art. 9. ad 3. vbi Caietan.
ar. 8. Ange. Vol. 3. n. 17. Syl. re. l. 2. q. 18. Nau. ca. 12. n. 48. Qui
vovit religionem, non ei satisfacit ingrediendo, sed tene-
tur bona fide experiri, vtrum illi conveniat, & si ita inue-
nerit, tenetur ex vi voti profiteri: secus vero, si experi-
mento competiret minime sibi expedire.

8 QVÆST. Religiosus factus Episcopus ad quid tenetur? RES.
Tenetur ad votum castitatis. Tenetur ad obedientiam
soli Papæ, (eximitur enim per illam dignitatem ab om-
ni alia Prælatorum subiectione) non potest propri-
um habere, nec testari, id enim repugnat voto pau-
per-tatis, est tamen dispensator rerum Ecclesiasticarum.
Non tenetur ex debito legali ad regulas, & statuta sue re-
ligionis, sed solum ex debito morali, ac proinde non pec-
cat mortaliter illa transgrediendo. Sed hac de re latius
4. p. & explicatius.

9 QVÆST. Quantum obligat votum paupertatis? RES.
Qui votum paupertatis solemnè in religione emittit, &
post illud proprium acquirit, retinet, aut possidet, pec-
cat iuxta materiæ quantitatem, cap. Non dicatis 12. 1. q. 1.
cap. statutum. 18. q. 1. cap. Monachi, 27. qu. 1. Ac proinde si
quantitas notabilis est, mortaliter peccat. Constat ex pe-
na priuationis vocis actiuæ, & passiuæ apposita à Con-
cil. Trident. sessione 25. cap. 2. de regularibus. Constat ex
pœna apposita à Concil. Lateranens. cap. Monachi, de statu
Monachorum, vbi proprietarius mortuus absq; pœnitentia
priuatur sepultura inter fratres, & oblationibus fieri
solutis pro alijs. Imo Innocent. III. cap. Super quadam, de
statu monachorum, iubet tale iam sepultum exhumari,
& sepeliri extra Ecclesiam, si fieri possit absque scandalo,
cum scilicet proprietatis peccatum est publicum. Idem-
que Innocent. statuit Capit. Cum ad monasterium, de statu
monachorum. acerbiorè in pœna his verbis. Si proprietas
apud quemquam in morte inuenta fuerit, is se cum eo in signum
perditionis extra monasterium in sterquilinio subterretur.
Quam pœnam Diuus Gregorius narrat se inflixisse cui-
dam. Denique à Concil. Tolet. 4. cap. 18. qu. 2. pœna ex-
communicationis imponitur.

10 QVÆST. Quid appellatur proprium contra paupertatis
votum?

uotum? RESP. Vfus rei per modum domini, quæ fit res pretio æstimabilis.

11 QVÆST. *Estne contra hoc uotum abscondere rem cum facultate superioris retentam, ne superior facultatem retinendi deneger?* RESP. Minime: ille enim timor facultatem non irritat, quæ cum uti possim re pretio æstimanda.

12 QVÆST. *Quid dicis de religioso, qui per minima ad magnam peruenit quantitatem?* RESP. Hac in re dicendum puto, quicquid dicam postea ad septimum præceptum de furto per minima. Arbitror enim minima furta facta à filijs familias, imo etiam à famulis, & seruis sine intentione perueniendi ad notabilem quantitatem, non facere peccatum mortale, quando peruenitur ad eam. Quoniam, nec patres, nec domini ita filios aut famulos suarum rerum immunes esse volunt sub tam graui pœna. Ita igitur maiori cum ratione de religiosis asserendum est, qui filij nobiliores sunt. Quæ doctrina ab omnibus tenetur de minimis comestibilibus.

13 QVÆST. *Idemne dicendum de eo, qui in Societate Iesv uotum simplex paupertatis emisit?* RESP. Idem profusus, quoniam per illud uotum verus religiosus constituitur. Ei autem amplius conceditur per constitutiones religionis, & literas Apostolicas, ius atque dominium pro superiorum arbitratu, negato usu, ut alijs religiosis.

14 QVÆST. *Quid dicis de eo, qui extra religionem pauperiæm uouit?* RESP. Attendenda est uouentis intentio, & secundum eam iudicandum.

15 QVÆST. *Quantum obligat uotum obedientiæ?* RESP. Obligat ad seruandas regulas iuxta intentionem institutoris, quo ad culpam mortalem, aut venialem: neque enim omnia seruanda proponuntur sub mortali. Obligat ad seruanda Prælati iussa: hæc tamen uerbo, aut scripto prolata, non obligant sub mortali, nisi præcipiantur sub pœna obedientiæ, aut excommunicationis; neque in re leui, nisi adsit contemptus, de quo supra iam dixi, in quauis enim materia (castitatem, & nonnullas alias materias excipias) paruitas materiæ à mortali excusat.

16 QVÆST. *Quam obligationem imponit uotum conditionatum?*

tionatum? R E S P. Obligat, vt non ponamus obstaculum implendæ conditioni, qui enim illud posuerit, adhuc obligabitur voto. Exemplo res erit manifesta: vouit quis ingredi religionem, si intra duos annos calleret linguam Latinam: ille vero ne obligaretur voto, nullam dedit operam literis, iste non manet liber à voto. Denique impleta conditione, obligat ad sui executionem.

17 QVÆST. Quo tempore obligat votum? R E S P. Votum negatiuum, in quo quis per votum sibi negat vsum alicuius rei, quale est votum castitatis, quo quis sibi interdicit venereorum vsum, obligat ad semper, vt reliqua p̄cepta negatiua. Votum affirmatiuum, quale est hoc, voueo dare centum pauperibus, obligat ad non multum differendam executionem. Ita p̄cipitur à Deo, Deuteron. 23. *Cum votum voueris Domino Deo tuo, non tardabis reddere; & si non moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum.* Qui ergo ex crassa negligentia oblitus voti, illud multum differt sine causa, si grauis materia est, lethaliter peccat. Obligat igitur votum affirmatiuum ad impletionem, quam cito commode fieri potuerit arbitrio prudentis, consideratis omnibus circumstantijs. Hoc intelligo, nisi vouens tempus impletionis sibi decreuerit.

18 QVÆST. Quibus ex causis licet differre voti executionem? R E S P. In primis, ex autoritate Sedis Apostolicæ. Ita decreuit Innocent. cap. *Non est voti, de voto.* Deinde ex necessitate vtilitatis communis, vt si tempore belli aliquis requiritur ad tuendam arcem, vel tempore pestis ad curandos infirmos, potest ad aliud tempus differre peregrinationem ad Diuum Iacobum.

19 QVÆST. Quid excusat ab ingressu religionis statim faciundo? R E S P. Necessitas parentum, qui vix sine filio in statu decentiæ viuere possunt. Ius enim naturale de subueniendo parentibus in graui necessitate constitutis, nequit per legem meam positiuam, quale est votum, abrogari, vt docet D. Tho. 2. 2. qua. 189. art. 6. Caiet. 2. qua. 101. art. 4. ad 4. Aleus 3. p. quest. 33. memb. 4. art. 2. Ang. verb. *religio.* §. 11. Hoc intelligo, nisi ex dilatione immincat periculum spiritualis damni: tunc enim religiosus anteferre debet

debet

debet propriam vitam spiritualemente parentum inopia, ut constat ex iure naturali, & præcipit CHRISTVS Dominus: Qui non odit patrem, & matrem, &c. Luc. 14. Excusat præterea ab ingressu religionis statim faciendo voluntas, & applicatio in bonis artibus addiscendis, quibus postea religionem iuuet. Notauit Palud. in 4. dist. 38. diff. 5. conclus. 7. Ratio est manifesta, quia talis dilatio vix creditur in utilitatem illius.

20 QVÆST. Quid excusat vouentem elemosynas ab eo statim faciendis? RESP. Vilitas pretij, quo cogereretur minoris vendere res suas, si statim votum expleret: Probatur facile; quia secundum omnes ea excusat ab statim soluendis (loquendo ex natura rei) alijs debitis contractis.

21 QVÆST. Qui absolute vouit ieiunare per annum, tenetur ieiunare diebus Dominicis? RESP. Minime quidem, si absolute vouit absque intentione ad hos peculiare dies: promittitur enim ieiunium Deo faciendum secundum Ecclesiæ consuetudinem: hæc autem est, non abstinere diebus Dominicis.

22 QVÆST. Si quis vouisset ieiunium omnibus sextis ferijs, teneturne abstinere die Natalitiarum Christi Domini, cum sexta feria celebratur? RESP. Tenetur. Ita decreuit Honor. cap. finali. de obseruant. ieiun.

23 QVÆST. Ad quid obligat votum personale? RESP. Votum personale solum obligat personam vouentem, & proinde vouente impedito, aut mortuo, non tenetur sibi alium substituere, ut votum impleat.

24 QVÆST. Quantum obligat votum reale? RESP. Votum directe reale etiam obligat hæredes, ut cum quis vouit elemosynam, si ante impletionem obiit, tenentur hæredes illam irrogare.

25 QVÆST. Quantum obligat votum mixtum, partim reale, partim personale, quale est votum peregrinationis? RESP. Aliqui opinantur obligare hæredes quo ad partem, quæ est reale; & ideo teneri eos expensas in itinere faciendas pauperibus largiri. Dicendum tamen puto eos minime ad id faciendum obligari, nisi aliunde constet talem fuisse vouentis intentionem.

26 QVÆST. Quantum obligat votum à populo factum? RESP.

RES P. Populus tenetur seruare vota realia suorum maiorum, constat per capit. Ex parte de censibus: nam illud votum est quoddam statutum, consuetudine confirmatum: statutum vero consuetudine confirmatum non potest abrogari à populo, sed à Principe, vt Deo propitio, dicam latius in materia de legibus. Vota vero personalia seruare, populus non tenetur. Ita communiter Doctores.

27 QVÆST. Quoruplex est votum? RESP. Votum aliud absolutum, aliud conditionatum, aliud reale, aliud personale, aliud simplex, aliud solemne, aliud perpetuum, aliud temporale, aliud mixtum ex reali, & personali, aliud pœnale.

28 QVÆST. Quo pacto definiuntur? RESP. Absolutum est, quod simpliciter emittitur. Conditionatum est, quod conditione apposita nuncupatur. Personale est: quod opera, & labore ipsius vouentis indiget. Reale est, quod fit ex rebus ipsius vouentis. Mixtum ex reali, & personali est, quod vt impleatur, indiget vouentis actione, & rebus. De temporali, & perpetuo claret definitio ex terminis notis. Votum solemne est, quod ex statuto Ecclesiæ irritat matrimonium contrahendum, traditque irrevocabiliter personam Deo, & religioni. Simplex vero est, quo Deo castitatem vouemus, sed nec secundum se matrimonium contrahendum irritat, nec irrevocabiliter personam religioni confert. Dixi secundum se, quia ex dispensatione Ecclesiæ annullare potest matrimonium, vt annullat in sanctissima Societate IESV. Quod discrimen inter votum simplex, & solemne decernitur capit. unico, de voto in 6 & constitutione GREGORII XII. super vota religiosorum Societatis prædictæ.

29 QVÆST. Quor modis fit solemnitas voti? RESP. Dupliciter: fit enim, aut per professionem religionis, aut per susceptionem sacri ordinis. Ita decernit Bonifacius VIII. cap. unico, de voto, lib. 9. his verbis. Quod votum debeat dici solemne, atque ad dirimendum matrimonium efficax, nos consulere voluistis, Nos igitur attendentes, quod voti solemnitas ex sola constitutione Ecclesiæ est inuenta, præsentis sanctionis otaculo duximus declarandum, illud solum votum debere dici solemne, quantum ad postcontractum matrimonium dirimendum, quod

E solem-

solemnizatum fuerit per susceptionem sacri ordinis, aut per professionem factam alicui, de religionibus per sedem Apostolicam approbatis.

30 QVAEST. *Quanam est materia voti?* RESP. Sunt propriissima materia voti opera consiliorum Christi: & ideo inualida sunt vota facta de rebus, quæ opponuntur consilijs, vt de non ingredienda religione, de nō danda pecunia mutuo. Item vota de rebus impediētibz executionem consiliorum, vt votum de nubendo, impediens ingressum religionis, & non obseruantiam castitatis. Hoc tamen intelligo respectu eius, qui potest continere, & castitatem seruare. Nam in aliquibus ad vnerem prochiuis, *melius est nubere, quam vri*, vt docuit D. Paul. 1. Cor. 7. & ideo respectu huius, votū de nubēdo esset validum, quia illi potius expediret status coniugatus, quam cœlibatus. Hinc facile colliges, etiam esse vanum illud votum, quo quis voueret coniugiū cum fœmina paupere, ad illius inopiam subleuandam, quia adhuc melior esset status continentie. Esset tamen validum votum conditionatum: Si nupsero, promitto me nupturum fœminæ pauperi, ad subleuandam illius inopiam, vel prostitutæ ad illam turpitudine liberandam. Sunt item materia voti opera præceptorum, vt patet in voto castitatis, ad quam ex præcepto etiam obligamur.

31 QVAEST. *Qua non est materia voti?* RESP. Non sunt materia voti impossibilia, quia votum est promissio rei faciendæ. Quare stultum est votum de non peccando venialiter absolute, quia id est impossibile, etiam de speciali gratia Dei, quæ de lege ordinaria datur, vt decernit *Conc. Trid. sess. 6. can. 23.* indigetq; speciali priuilegio, quale concessum est Beatæ Virgini. Validum tamen erit votum de non peccando mortaliter absolute, quia licet ad id specialis gratia requiritur, vt definit *Conc. Trid. sess. 6. can. 23.* tamen idem Concil. *ibid.* definit non esse rem impossibilem ex speciali auxilio, quod de lege ordinaria nemini denegatur, vt videre est in *canon. 18.* eiusdem *Concilij*. Non est materia voti res illicita, quare indiscretum esset votum eius, qui voueret peregrinationem nudo toto corpore, quia id esset inhonestū, & saluti valde nocēs, ac proinde res indecens, & perniciofa. Imo in eo voto potest

test interuenire blasphemia, si vouens rem talē ex malitia voluntatis rem Deo placitam esse arbitretur, & dicat: Potest interuenire hæresis, si errore intellectus id existimet. Dum vero tale votum faceret ex leuitate animi, haberetq; animum adimplendi, tale peccatum cōmitteret vouendo, quale committeret exequendo, vt qui voueret dicere mendacium iocosum peccaret venialiter, quia dicere tale mendacium, venialis est culpa: *Tripliciter* tamen potest ad votum res illicita interuenire. *Vno* modo conditionaliter, vt voueo centū, si ex concubina habuero filium: & hoc votum bonum est, obligatq; impleta conditione. *Alio* modo in pœnam, vt voueo religionem, si mœchatus fuero: & hæc pœna iusta est, debeturq; ex vi voti, mœchia subsequuta. *Tertio* modo, vt causa mouens, & impellens, vt voueo religionē impulsus desiderio furandi: hoc votum etiam tenet dempta occasione furti. Et ideo si in religione caret probabili furandi periculo, illam ex vi voti ingredi tenetur. Non sunt deniq; materia voti res indifferentes, vt indifferentes sunt; quia vt sic, nec bonæ, nec malæ sunt, nec Deo placent, aut displicent, ac proinde sunt res vanæ, vt leuare festucam è solo, & similia, estque peccatum veniale has res Deo offerre. Talia vota sunt de non coquendo, aut nendo in sabbatho, si alijs laboribus feruilibus occuperis. De non comedendo capita animalium in honorem S. Ioannis. De non mittendo ossa in ignem pro honore D. Laurentij, quia hæc nullum sanctis tribuunt honorem, & alia similia.

De irritatione votorum. §. 3.

1 *Quid est irritare votum.*

2 *Quis potest votum irritare.*

1 **Q**VÆSTIO: *Quid est irritare votum?* RESP. Est annullare, & facere, vt obligatum non sit.

2 **Q**VÆST. *Quis potest votum irritare?* RESP. Potest, quicumque superior est respectu vouentis. Ideo Patet potest irritare vota filiorum. Patrem dixi, quia dum pater superest, mater non potest, nec alius tutor, aut curator. Patet ex *ca. Puella 20. q. 2.* Prælati vota inferiorū: domi-

nus seruorum: vix vxoris, & vxor viri: tutores pupillorum, curatores vota realia minorum, non tamen personalia, vt aduertit Mol. *tract. 2. de iust. disp. 220.* quia curatores præcipue dantur pro rebus minorum. *L. In copulandis Cod. de nuptijs.* Adeo hoc verum est, vt licet superior facultatem vouendi concefferit, possit suborta noua causa, votum irritare. Attende etiam cum materia voti est contraria exequutioni rerum, in quibus subditus tenetur parere, statim vota esse irrita, nisi à superiore probentur, vt votum filij de mutatione status, factum ante annum 14, votum religiosi de facienda peregrinatione. Cum vero materia non est contraria, licet irritari possit, non sunt tamen statim irrita, imo valida, quousque à superiore irritentur, & ideo si filius vouit ieiunium, verbi gratia, tenetur illud obseruare, donec à patre votum irritetur.

3 QVÆST. Quoniam vero ista doctrina in communi vera, peculiare in singulari habet difficultates, de singulis te rogabo, si adnueris? RESP. An est, quod malum, quam de istis à te suauissime pater interrogari.

De irritatione votorum, quæ religiosi emittunt. §. 4.

- 1 Quid potest prælatus religionis circa vota subditorum.
- 2 Quid potest circa illorum vota de rebus sub præceptum cadentibus.
- 3 Quid circa vota nouitiorum.

1 QVÆSTIO. Quid potest Prælatus religionis circa vota subditorum? RESP. Omnia vota religiosorum potest suus Prælatus irritare, quia in omnibus illis subintelligitur illa conditio, si Prælatus consenserit. Excipiuntur tamen tria vota essentialia religionis, paupertatis, castitatis, & obedientiæ. Item votum transeundi ad strictiorem religionem. Hoc tamen vltimum, vel commutare potest, vel dispensare, iuxta Nau. *li. 3. consi. lit. de vot. cons. 30. Sor. 7. iust. qua. 3. art. 1. conclusione. 5. Arag. 2. 2. quest. 89. art. 8.*

2 QVÆST.

2 QVÆST. *Potestne Prælatus irritare vota subditorum de rebus sub preceptum cadentibus, ut de non mentiendo?* RESP. Potest, quia licet non sit illi subditus, quo ad non mentendum (ad id enim tenetur iure naturali) est tamen illi subiectus, quo ad nouam obligationem non mentendi per votum.

3 QVÆST. *Potestne Prælatus irritare vota nouitiorum?* RESP. Vota, quæ nouitius emittit in ipso nouitiatu, si non uoluit se independenter à prælato obligare, potest: quia licet non perfecte, habet tamen aliquo modo suam voluntatem subditam Prælato. Si uero independenter à Prælato uoluit se obligare, potest superior illius executionem pro nouitiatu suspendere, & facta professione irritare. Vota uero nouitiorum ante ingressum religionis nuncupata, potest ipse religiosus sponte sua commutare in vota religionis. Ita decernitur *cap. Scriptura, de vot.* Si autem huiusmodi commutationem auctoritate sua non fecit, imo se uoluit obligare ad illa in religione seruanda, potest Prælatus, professione facta, irritare. Ita Rich. in 4. dist. 38 art. 4. qu. 1. & ar. 3. qu. 2. Sylu. vot. 4. qu. 2. dist. 1. & qu. 7. dist. 3. Gloss. cap. Nolut. 33. qu. 5. Probatque ex eodem capite, ubi dicitur uirum posse irritare uxoris vota, quæ fecerat ante nuptias, idem ergo à fortiori dicendum est de Prælato respectu religiosi, atque illa pro nouitiatu suspendere. Quare si nouitius in religione non maneat, reuiuiscunt vota, quæ ante & post ingressum religionis nuncupauit. Hæc uero intelligo de votis personalibus, nam ad vota realia adhuc tenetur nouitius, ueluti ad dandam elemosynam de proprijs bonis, ut notauit Syl. vot. qu. 7. quæsiuncula. 2.

De Irritatione uotorum, quæ filij
emittunt. §. 5.

- 1 *Quis potest irritare vota filiorum.*
- 2 *An possit pater vota filiorum extra pubertatis annos irritare.*
- 3 *Quomodo confirmantur vota facta ante pubertatem, ea iam transacta.*

- 4 De votis personalibus filiorum.
 5 De votis realibus filiorum.
 6 De votis circa bona profectitia, & aduentitia.
 7 De votis realibus filiorum factis ante 25. annum.
 8 De votis realibus filia nupta ante 25. annum, & vi-
 dua facta, redeuntis ad patris domum.

1 **Q**UÆSTIO. *Quis potest irritare vota aliorum?* **R**ESP. Omnia vota, tã realia, quã personalia à filiis ante annos pubertatis emissa, possunt à patre, vel à tutore in defectu patris, vel à matre in defectu patris, & tutoris irritari. Ita Doctores communiter D. Tho. 2. 2. q. 8. ar. 8. & 9. Syl. votum. q. 2. Nau. c. 12. n. 68. Sor. 7. inst. q. 3. ar. 2. & alij. Ratio est in promptu, quoniam omnia illa fiunt dependenter à voluntate maiorum, sub quorum tutela minores custodiuntur.

2 **Q**UÆST. *Quæro ex te, an parentes, qui intra pubertatis annos vota filiorum non irritarunt, possint ea postea irritare?* **R**ESP. Res est controuersa, sed pars affirmans probabilior, quam tuerur Caic. 2. 2. q. ult. ar. 5. Nau. c. 12. n. 71. Lopes 1. p. c. 48. Ratio est, quia illa potestas concessa est patri ratione dominij, & defectus iudicij filiorum, idèò nisi filius post ætatem plenioris iudicij vorum antea factum confirmauerit, eadem potestas manebit in patre circa illum, atque antea erat.

3 **Q**UÆST. *Per quam voluntatem dicetur quis confirmasse votum per annos pubertatis?* **R**ESP. Non sufficit actus quo cerdat se teneri voto, vt reuera tenetur, sed requiritur nouus voluntatis actus, quo directe se velit de nouo obligare.

4 **Q**UÆST. *Quid censes de votis personalibus filiorum?* **R**ESP. Vota personalia post pubertatis annos a filiis emissa non possunt parentes irritare: nisi ea paterno iuri aut gubernationi domus præiudicauerint: tunc enim iam habent plenum rationis vsum, & libertatem personæ, & ideo possunt vouere religionem, castitatem, & similia.

5 **Q**UÆST. *Quid dicis de votis realibus?* **R**ESP. Vota realia filiorum emissa post annos pubertatis, sed ante 25. annu, possunt intra idem tempus a parentibus irritari, nisi fiant de bonis

de bonis castrensibus, aut quasi castrensibus post decimum quartum annum emissa. Ratio est, quia secundum leges ff. de minoribus, non possunt filij intra 25. annum sine parentum auctoritate, aut eorum vi parentum de bonis temporalibus disponere: est enim voluntas filij, toto illo tempore parentibus, quo ad huiusmodi bonorum dispositionem subiecta. Super bona vero castrensia, aut quasi castrensia nullum ius habent parentes. Dixi, vota de bonis castrensibus emissa post annos pubertatis, quia emissa ante annos pubertatis potest etiam pater irritare.

6 QVÆST. Quid sentis de votis circa bona profectitia, & aduentitia? RESP. Ea, ut realia irritari possunt. Ita communis habet doctrina, quoniam illa bona, quæ a filio familias acquiruntur, vel sunt patris, quo ad dominium, & usum fructum, ut profectitia, vel quo ad usum solum, ut aduentitia. Sed de hac re in septimo præcepto veritatem latius enucleabo.

7 QVÆST. Possuntne vota filiorum realia, facta post pubertatem, verum ante 25. annum, non tamen intra idem tempus irritata, à parentibus irritari? RESP. Communiter respondetur negatiue, si filij iam sint omnino liberi à patria potestate.

8 QVÆST. Nupsit foemina ante 25. annum, mortuo marito ante eundem annum, redijt patris domum, poteritne pater illius realia vota irritare? RESP. Minime, quia illa postquam matrimonium contraxit, perfecte sui iuris facta fuit.

De irritatione votorum, vxoris,
& viri. §. 6.

- 1 Qua vxoris vota potest maritus irritare.
- 2 An possit irritare vota facta ante matrimonium.
- 3 An possit irritare vota, quæ non obsunt gubernationi domus.
- 4 Qua vota viri possit irritare vxor.

1 QVÆSTIO. Qua vxoris vota potest maritus irritare?
RESP. Omnia, quæ mariti iuri præiudicant, ut votum

de abstinentia, impediens debiti redditionem. *cap. Manifestum 23. quest. 5.* Item vota quorum executio familiarum gubernationi obest, ut votum peregrinandi, votum ingrediendi religionem, & similia.

2 *QVÆST.* Potest etiam irritare vota facta ante matrimonium, quorum executio obest ipsi matrimonio? *RES P.* Potest: iuxta *Nau. cap. 12. num. 65.* quod probat ex *ca. Noluit 33. qu. 5.*

3 *QVÆST.* Potest etiam irritare omnia vota, que non obest ipsi viro, aut familiarum gubernationi, ut de non furando, de facienda elemosyna ex bonis paraphernaliis, & similia. *RES P.* Constantiter respondeo negatiue, quia in ijs, quæ iuri coniugis non præiudicant, ipsa est domina, & sui perfecti iuris. Ita *Nau. ca. 12. num. 64.* *Ang. vot. 2. nu. 8.* *Tabie matrimon. §. 5.*

4 *QVÆST.* Quid dicis de uxore respectu viri? *RES P.* Pari modo uxor ea viri vota irritare potest, quæ suo iuri præiudicant, & ideo poterit irritare votum viri de nunquam debitum petendo, quatenus sibi fuerit præ pudicitia, & naturali necessitate onerosum: votum abstinentiæ, & peregrinandi, si inde sibi incommodum oriatur, & similia.

De Irritatione votorum, quæ mancipia emittunt. §. 7.

- 1 *Quæ vota mancipiorum possunt domini irritare.*
- 2 *Quæ famulorum vota possunt domini irritare.*

1 *QVÆSTIO.* Quæ mancipiorum vota possunt eorum domini irritare? *RES P.* Omnia ea, & sola quæ seruitio ipsis debito præiudicant, ut votum de ingredienda religione, de facienda peregrinatione, de seruiendo hospitali, de crebris orationibus fundendis, & similia, quibus à quotidiano labore abstraherentur. Ita *Palud. in 4. dist. 38. qu. 4. ar. 2.* *Syl. votum 3. qu. 7.* *Sot. 7. iust. qu. 3. art. 1.* *Nau. cap. 12. num. 65.* Hæc autem irritari possunt, etiam si ante seruitutem nuncuparentur, non tamen postquam in libertatem vindicati sunt, si in ipsa seruitute irritata non fuerunt, & ideo in libertate constituti tenentur

tenentur ea omnia seruire. Dixi, sola, quia alia vota, quæ dominorum seruitio minime obsunt, irritari nequeunt, nisi ante pubertatis annos facta sint, aut post pubertatem ante annum 25. si dominus mancipio sit pro patre, aut tutore, quia alius non est, & tunc idem dicendum de ijs votis, atque diximus de votis filiorum.

2 **QVÆST** Qua famulorum vota possunt ij, quibus famuli seruiunt, irritare? **RESP.** Nulla quidem. Verum si famulus seruiat contractu oneroso, dominusque nolit illum rescindere, potest vota, quæ seruitio obligato per contractum obsunt, pro eo tempore suspendere. Doctores non laudant, quia communissima est omnium doctrina communibus locis.

De causis ad irritanda vota. §. 8.

- 1 *An valide sint irrita vota, irritata sine causa.*
- 2 *An liceat irritanti vota, ea absque causa irritare.*
- 3 *An superior qui irritauit votum, possit irritationem reuocare, & validum reddere votum.*

1 **QVÆSTIO.** Suntne vota valide irrita sine causa irritata? **RESP.** Valide quidē: ac proinde non peccat subditus agendo contra irritatum votū: imo peccaret, si contra prohibitionem superioris votum seruaret, vt docet August. relatus cap. Manifest. est. 23. qu. 5.

2 **QVÆST.** Potestne superior sine causa subditorum vota irritare? **RESP.** Minime. Ita Scot. 7. in 3. qu. 3. ar. 1. col. 3. Abulens. cap. 30. Num. qu. 43. Med. in instruc. confess. ca. 14. §. 7. Aragon art. 7. qu. 88. §. 1. post 3. conclus. Roderic. in sum. cap. 29. de voto. concl. 5. contra Sylu. votum. 4. qu. 1. & 2. dicto 6. Nau. cap. 12. num. 73. Palud. in 4. dist. 38. quest. 4. num. 20. oppositum asserentes, ex eo, quod irritans vtatur iure suo, eo tamen vti non debet male, & in destructionem: ac proinde peccat lethaliter irritando votum, quod intelligit notabiliter inferuire ad utilitatem spiritualem subditi. Cuiusmodi esset, vt plurimum votum religionis, votum pœnitentiæ frequentandæ, & similia. Venialiter vero, si materia irritati voti non adeo ad salutem animæ conducere. Ratio est, quia contra proximi charitatem est auferre occasionem maioris progressus in virtute. Est

præterea contra rationem abuti potestate sibi à Christo concessa in ædificationem, & non in destructionem iuxta D. Paul. 2. Corinth. 10. Hinc colliges, peccare subditum, qui eo animo superiori votum manifestat, ut irriter, cum sciat, id eum facturum absque causa, & iniuste. Verum tamen quamquam peccauerit irrationem iniuste procurando, & postulando, voto tamen irritato ad id minime tenetur.

3 QVAEST. Irritavit superior votum, poteritne irrationem revocare, & validum reddere votum? RESP. Minime, & ideo si semel irritavit, votum omnino nullum est, ipso licet postea reclamante. Ita Sylu. & Arm. locis citatis.

De votorum dispensatione. §. 9.

- 1 Quid est dispensare in voto.
- 2 Qui possunt dispensare in voto.
- 3 Obligatio voti est de iure naturali.
- 4 A quo habent Prælati potestatem dispensandi in voto.
- 5 In quibus votis potest Papa dispensare.
- 6 In quibus votis solus Papa dispensat.
- 7 Quo iure solus Papa potest dispensare in quinque votis.
- 7 Proponuntur difficultates circa hæc vota.
- 9 Circa votum castitatis.
- 10 An in voto castitatis possit Episcopus dispensare.
- 11 De dispensatione in voto religionis.
- 12 De dispensatione in voto peregrinationum.
- 13 An præter quinque vota, sit aliud Papæ reservatum.
- 14 Quis potest dispensare in votis non reservatis.
- 15 An cum Papa possit aliquis dispensare.
- 16 Quis potest dispensare cum votis Episcoporum.
- 17 Quis potest dispensare cum votis superiorum religionis.

QVAESTIO. *Quid est dispensare in voto?* **R**ESP. Est voti vinculum rationabili de causa, Ecclesiastica auctoritate, omnino auferre. Ita cōmuniter Theologi, & Iurisperiti.

2 **Q**VAEST. *Qui possunt dispensare in voto?* **R**ESP. Solum Praelati Ecclesiastici. Hinc colliges duo requiri ad votorum dispensationem, causam nimirum, & Ecclesiasticam potestatem, siue iurisdictionem Episcopalem, aut quasi Episcopalem. Ita D. Thom. 2.2. *quest. 88. art. 12. ad 3.* Ang. *votum 4. num. 6.* Sylu. *votum. 4. qu. 3.* Nauar. *cap. 12. nu. 75.* Soc. *li. 7. iust. qu. 4. ar. 3.*

3 **Q**VAEST. *Nonne obligatio voti est de iure naturali, quod nos docet stare promissis, fidei que seruare, non solum Deo, sed & hominibus?* **R**ESP. Maxime.

4 **Q**VAEST. *A quo igitur Praelati Ecclesiastici, acceperunt potestatem remittendi hoc, iure naturali, debitum?* **R**ESP. A Christo Domino. Et quoniam res ista magni momenti est, referam huius sententiae Auctores. Ita D. Thom. in 4. *d. 38. q. 1. ar. 4.* Richard. *ibid. ar. 9. qu. 1.* Gab. *ibid. qu. 1. ar. 5.* Alen. *4. p. q. 101. memb. 2. ar. 6.* Can. *lib. 3. de locis, cap. 4. §. tertia via, & in relect. de poenit. paulo ante finem.* Sylu. *vor. 4. qu. 1.* Henriq. *l. 1. de poenit. ca. 3. §. 2.* Feli. *ad ca. que Ecclesiarum, de const. nu. 19.* Panorm. *ca. Non est, de vot.* Decius. *conf. 112.* Ita docet vsus Ecclesiae, ex quo multa etiam habemus de fide, vt traditiones de fide. Hic igitur vsus hanc tacitam Christi confessionem suae Ecclesiae relictam nos docet. Accedit ratio, quia cum multae dentur causae dispensandi, insufficienter Christus Dominus suae Ecclesiae prouidisset de remedijs necessarijs, nisi hanc illi facultatem reliquisset. Hinc affirmat Alen. citatus esse compellendam foeminam, vel virum voto castitatis obstrictum ad nuptum, si pro bono pacis communis, expediat nubere. Quamobrem constanter affirmandum est Ecclesiam ex speciali Christi Domini commissione pollere potestate ad dispensandum in ijs, quae ad ius diuinum, & naturale spectant, quando id ad congruam Ecclesiae gubernationem ex vrgenti causa opus fuerit, vt in voto, aut in matrimonio rato, & similibus.

5 **Q**VAEST. *In quibus votis potest Papa dispensare?* **R**ESP. In omnibus, etiam in voto solemni castitatis, seu sacri ordinis.

ordinibus, annexo, vt ait D. Thom. 2. 2. *quæ. 88. art. 11.* in religione emissio, vt tenet communis sententia Iurisperitorum, quos refert Couar. *de testam. cap. 2. nu. 30.* Nauar. *ca. 12. num. 75.* Soto maior. *quæ. 6. de voto, nu. 10.* Item Theologorum. Richard in 4. *dist. 38. art. 9. quæ. 1.* Durandus *ibid. quæ. 2.* Palud. *quæ. 4. ar. 4. conc. 11. & 12.* Maior. *quæ. 6. Gandau. quodlib. 5. quæ. 28.* Pet. Soto *lect. 5. de matrimo. Ang. votum. 4. §.* Cord. *lib. 1. quæ. 24. Cai. 2. 2. quæ. 88. ar. 11.* Quam oppositum tenuerint D. Tho. 2. 2. *quæ. 83. ar. 1.* Albi Mag. in 4. *dist. 38. art. 15.* D. Bonauent. *quæ. 3. Sot. quæ. 2. art. 1. & 7. iust. quæ. 4. ar. 2.* Alti. *lib. 8. ca. 22.* Almain. *de potest. Pap. cap. 3.* Capr. in 4. *d. 33. quæ. 2.* Turrecr. *ca. sicut bonum 27. quæ. 1.* Sylu. *votum 4. quæ. 5.* Cathar. *contra Caiet. cap. 2.* probauit vsus Ecclesiæ non semel in istis votis dispensantis, quem refert Palud. in 4. *dist. 38. quæ. 4. art. 4.* Caiet. 2. 2. *quæ. 89.* Potest etiam a fortiori dispensare in voto perpetuati religiosi: ac proinde talis religiosus poterit iterum rei temporalis suscipere dominium. Ad quam dispensationem, licet difficillima inuentu causa visa fuerit Nauarro in *comment. 2. de Regul. num. 17.* tamen dari poterit veluti si ponamus propter dubiam regni successionem magna bella excitanda, nisi hæres religiosus professus regnum suscipiat cum dominio, relinquendo legitimis successoribus suis. Idem dicendum de voto obedientiæ vt manifestum est.

6 *QVÆST.* In quibus votis solus Papa dispensat? *RES.* In quibusque, scilicet, in voto perpetuæ continentiæ, religionis, peregrinationis Hierosolymitanæ, peregrinationis Iacobææ, peregrinationis Romanæ.

7 *QVÆST.* Quo iure dispensatio horum votorum summæ Pontifici est reseruata? *RES.* Iure communi reseruatum votum Hierosolymitanum in subsidium terræ Sanctæ *cap. ex mult. de vot.* iuncta *Gloss. verb. iucundum,* reliqua vero ex consuetudine, & stylo Romanæ Curie.

8 *QVÆST.* Habesne aliquas difficultates circa intellectum horum votorum? *RES.* Habeo, sed gratius mihi erit a te de singulis interrogari.

9 *QVÆST.* Quæ vota ad castitatem pertinentia intelliguntur sub nomine castitatis? *RES.* Intelligitur votum virginitalis. Non tamen votum non nubendi. Neque item

votum

votum non se polluendi, Neque item votum non accedendi ad certum fornicarum genus, veluti ad vxoratas, ad virgines, ad viduas. Ratio est manifesta, quia hæc vota non sunt, nec absolutæ, nec perpetuæ continentæ. Ita Palud. & Sot. supra. Ang. *votum* 4. nu. 9. Arm. verb. *dispensatio* nu. 18. & alij.

10 QVÆST. *Potestne aliquando Episcopus dispensare in voto castitatis?* RESP. Si, qui castitatem vouit, habet notum incontinentiæ periculum, nec facilem potest ad Papam habere accessum, potest Episcopus per epicheam cum eo dispensare, vt cum eo, qui tali voto nupit ad petendū debitum. Ita Sylu. verb. *dispensatio* qu. 9. num. 15. Sot. in 4. d. 38. qu. 2. ar. 1. ante 4. concl. Armil. verb. *deb. coniug.* nu. 13. & verb. *dispensatio* nu. 14. Itē cum eo qui vehementer ad libidinē incitatur vt nubat. Ita enim omnes Doctores interpretantur mentem esse Pontificis, & ipse patitur huiusmodi interpretationem, quæ quidem si falsa esset, & perniciosa, statim erroris damnaretur. Ita Sylu. verb. *dispensatio* qu. 9. num. 15. & *votum* qu. 44. Sot. in 4. d. 38. qu. 2. ar. 1. ante 4. conclus. Armil. verbo *debitum coniug.* num. 13, & verbo *dispensatio* num. 18. Ang. *vot.* 4. num. 5. & *matrimon.* 3. imp. 5. §. 3. Maior in 4. d. 32. qu. 2. qui expresse de dispensatione ad nuptum loquitur cum Ang. *matrim.* 3. imp. 5. §. 3. Nau. *ca.* 12. nu. 76. cum alijs.

11 QVÆST. *Quo pacto intelligendum est votum religionis?* RESP. Intelligitur votum religionis absolutum. nam in conditionatis, ante impletam conditionem potest Episcopus dispensare. Dixi (ante impletam conditionem) quia post illam impletam, nequit, quia manet absolutū. Intelligitur votum ingrediendi, & probandi, vtum illi expediat. Non intelligitur vero votum de religione pœnale: quia Papa solum, reseruat vota, quæ emittuntur propter amorem religionis. Ita potior Doctorem pars, quos lege apud Henriq. *lib. de indulgentijs, cap. 30. num. 6.* D. Ant. 2. p. 111. ca. §. 9. not. 4. Palud. in 4. d. 38. qu. 4. art. 4. concl. 5. Syl. *votum* 4. qu. 3. dicto 6. Medina in *instrucl. consec.* ca. 14. §. 6. Arg. 2. 2. qu. 8. ar. 12. contra Nauarrum, *ca.* 12. n. 43. Cor. qu. 152. de casibus consec. Sot. 7. iust. quest. 4. ar. 3.

12 QVÆST. *Quid per vota peregrinationum intelligitur?* RESP. Ex antiquo iure solum reseruat votum factum in subli.

in subsidium terræ Sanctæ. Tamen Curie praxis votum ex sola deuotionis causa nuncupatum etiam comprehendit. Testis locupletissimus est Nau. cap. 12. nu. 75. cum Soto, in 4. dist. 38. q. 2. ar. 1. Syl. votum 4. q. 3. dicto 5.

13 QVAEST. Estne aliud votum Papa reseruatium? RESP. Secundum Sylu. votum 4. q. 7. est etiam votum de danis rebus incerti domini pro subsidio terræ Sanctæ.

14 QVAEST. Qui possunt in alijs votis non reseruatis dispensare? RESP. Omnis Prælati ordinarius, habens iurisdictionem episcopalem, seu quasi episcopalem erga votum. Inter hos numeratur summus pœnitentiarius, Palud. in 4. dist. 38. q. 4. ar. 4. & D. Ant. 2. p. tit. 11. cap. 2. §. Legatus à latere. Ita Panorm. ca. ex multa, de voto. Capitulum sede vacante. Ita Sylu. verb. Capitulum nu. 2. Rod. de voto, concl. 3. Prælati religionum erga suos religionum Prælatos, dixi, quia prælati monialium iure diuino impares sunt dispensandi potestatis, docet Sor. in 4. d. 20. 1. ar. 4. Ledesm. 2. 4. q. 20. ar. 4. Ita communis doctrina D. Thom. 2. 2. q. 89. ar. 12. Ang. votum 4. n. 6. Syl. votum q. 3. Nau. ca. 12. nu. 75. Sor. 7. iust. q. 4. ar. 3. Palud. in 4. d. q. 4. D. Ant. 2. p. tit. 11. ca. 1. & alij.

15 QVAEST. Cum Papa quis potest dispensare? RESP. Ipse secum. Ita Palud. cit. & Henr. li. de indulgentijs ca. §. 3. Ratio est, quia ad hanc dispensationem non requiritur vis coactiua, quam supra se nullus habet.

16 QVAEST. Quis dispensare potest in votis Episcoporum? RESP. Summus Pontifex. Probabile tamen est, posse etiam Archiepiscopum dispensare cum suis Metropolitanis iuxta Palud. & D. Ant. citatos. Si verò periculum sit mora recurrenti ad summum Pontificem, posset cum illis per episcopum dispensare confessor.

17 QVAEST. Quis cum superioribus religionum potest dispensare? RESP. Seruato ordine inferioris ad superiores, cum inferioribus superiores, cum vltimo superiore summus Pontifex. Ita Doctores citati.

Quænam causæ sint legitimæ ad dispensandum. §. 10.

1 An sit causa ad dispensandum necessaria.

2 Quæ est legitima causa dispensandi.

3 An cessante causa dispensandi, cesset dispensatio.

1 **Q**VÆSTIO. Estne causa ad dispensandum necessaria?
RESP. Est, atque adeo, vt sine ea dispensatio sit nulla, peccatq; grauitè dispensans, cum scit se sine causa dispensare; peccatq; qui talem dispensationem procurat. Ita D. Tho. 2. 2. q. 8. art. 12. ad 1. D. Ant. 2. p. tit. 11. ca. 2. Sot. 7. iust. q. 4. art. 3. Palud. in 4. d. 38. q. 4. n. 20 Syl. dispens. q. 1. & ibi Cai. Ang. votum 4. n. 11. & dispensatio. nu. 3. Nau. ca. 12. nu. 70. Sot. in 4. d. 38. q. 2. ar. 1. post 2. concl.

2 **Q**VÆST. Quæ debent esse iusta causa dispensandi? **R**ESP. Quæ arbitrio prudentis Prælati iudicata fuerint iustæ pro bono communi, aut etiam particulari ipsius vouentis, iuxta ca. 1. & 2. de vot. vt votum impediens opus studendi, aut concionandi in homine virtute, ac literis condecorato. Ita Nau. in sum. ca. 12. nu. 77. Facilitat etiam dispensationem leuitas vouentis in vouendo, iuxta Nau. sup. & alios Palud. in 4. d. 38. qu. 4. nu. 43.

3 **Q**VÆST. Vnum superest graue dubium. Cessauit causa ob quam dispensatum est, reditne iterum obligatio voti dispensati?
RESP. Non redit. Ita D. Tho. in 4. d. 38. qu. 1. ar. 4. Richard. q. 1. ar. 9. Gabr. q. 1. n. 5. Alenf. 4. p. q. 101. in 2. ar. 6. alias qu. 28. ar. 2. §. 6. Can. 3. de loc. ca. 4. & in relect. de pæn. Syl. votum 4. qua. 1. Henr. lib. 1. de pæn. ca. 3. §. 2. Cessat enim omnino voti obligatio in ipsa dispensatione. Quare merito à Syl. definitur dispensatio, annullatio obligationis voti ex rationabili causa. Quamobrem foemina, cum qua dispensatum est in voto continentia perpetua ad contrahendum, ob tollendas simultates, potest coniugi perempto iterum nubere. Ita Sot. maior. 9. de voto. nu. 125. Angles tract. de voto art. 8. diff. 2. dub. 1.

De Commutatione Votorum. §. II.

1 Quid est commutare votum.

2 Quis potest commutare votum.

3 Quæ causa requiritur ad commutationem voti.

4 Quæ causa sufficiet ad commutandum ineiudenter aequale.

1 **Q**VÆSTIO. Quid est commutare votum? **R**ESP. Est obligationem voti circa hanc materiam, circa aliam mutare.

2 **Q**VÆST.

2 QVÆST. *Quis potest commutare votum?* RESP. In id quod euidenter est melius, potest ipse vouens. Ita definitur *cap. Peruenit 2. de iureiurand.* Vbi D. Greg. Non propositum, aut promissum infringit, qui in melius illud commutat. *cap. Scriptura de voto.* Vbi Alexander III. Res facti voti aliquatenus non habetur, qui temporale obsequium in perpetuum noscitur religionis obseruantiam commutare, & censent vnanimiter Doctores. Caiet. *de voto ca. vlt. §. 2. 2. qu. 88. ar. 12.* Arag. ibidem. Ang. *de vot. 4. num. 2.* Couar. *ca. Quamuis de pact. p. 1. §. 3. num. 4.* Sot. *inst. qu. 4. art. 3.* Probat, quia cum ad commutationem requiratur iudicium de eo, quod Deo acceptabilius sit hoc iudicium certum est in re euidenter melioris commutationem voti, in id, quod est minus bonum semper requiritur Prælati auctoritas. Ratio est, quia hac commutatione necessario admiscetur dispensatio circa partem, quæ deest de meliori: hæc autem solum superiore emanare potest. Ita citati Doctores.

Tota controversia est de commutatione in euidenter æquale, qua auctoritate fieri possit. Dico igitur: fieri debens sit arbitrio prudentis huiusmodi æqualitas, potest fieri hanc commutationem ab ipso vouente. Ita Medicus *instruct. conf. cap. 14.* Sot. *7. inst. qu. 4. art. 3.* Aragon. *2. 2. qu. 88. ar. 12.* Henric. *de indulgent. ca. 30. qu. 5.* Roderic. *in Ba. Cruc. §. verbo votum, quæst. 100. conclusion. 4.* contra Caiet. *verbo votum, 2. 2. quæ. 88. art. 12.* atque Couar. *citato loco 4.* Ratio est, quia solum hac in re requiritur iudicium superioris, vt decernat, quod Deo acceptum sit: euidenter autem est acceptum esse Deo æquale. Ita Medicus, *in sum. cap. 14.* Sot. *7. inst. quæst. 89. art. 3.* Aragon. *2. 2. art. 12.* Henric. *lib. de indulgent. cap. 30. §. 5.*

3 QVÆST. *Qua causa requiritur ad commutationem?* RESP. Ad commutandum in euidenter melius nulla requiritur. Ad commutationem in æquale, aliqua (alioquin leuitatis merito damnaretur vouens,) Ad commutationem in minus requiritur causa tanta, quanta ad dispensationem partis, in qua mixte dispensatur. Quamobrem qui non habet potestatem simul dispensandi, non potest in euidenter minus commutare.

4 QVÆST. *Qua causa sufficit ad commutandum in id*

denter aequali: R E S P. Si suauius, hilariusq; uouens 2 dim-
pleat votum, hilarem enim datorem diligit Deus, vt ait Pau.
2. Corinth. 6: Ita communiter Doctores.

CAPVT V II.

Memento, quod diem Sabbathi fan-
tifices: §. I.

- 1 Qui dies intelligatur sabbathi nomine.
- 2 An necesse sit vacare diuinis die festo.
- 3 An in Ecclesia sit aliquod festum ex iure diuino.
- 4 Quæ opera prohibeantur diebus festis.
- 5 An prohibeatur aliquod opus seruile.
- 6 Ex quibus causis possit fieri opus seruile in die festo.
- 7 De opere molendinorum.
- 8 Quos dies festos tenentur Religiosi obseruare.
- 9 An lucrum faciat opus seruile.
- 10 An est peccatum mortale transcribere chartas in die festo, pacta mercede.
- 11 Quæ festa seruare tenemur.
- 12 Quo pacto obseruandus est dies festus.
- 13 An possim migrare pridie diei festi è loco vbi obseruandus est ad alium, vbi non seruatur, vt labori incumbam.
- 14 An possim supradictum facere eodem die festi.

1 QVÆSTIO. Sabbathi nomine quem diem intelligis?
R E S P. Diem, quo homo vacare debet ab operibus seruilibus ad vacandum rebus diuinis.

2 QVÆST. Peccatne homo contra huiusmodi præceptum, si festiuis diebus rebus diuinis non intendat? R E S P. Minime: quoniam finis præcepti non cadit sub præceptum, vt dicam, & latius ostendam, Deo fauente, in propria materia de præcepto.

F

§ QVÆST.